

11. évfolyam

Óraszám: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

<i>Témakör neve</i>	<i>Óraszám</i>
1. Zeneművek – Énekes anyag	5
2. Zeneművek – Zenehallgatási anyag	9
3. Komplex készségfejlesztés	3
4. Kifejezés, képzőművészet - Érzelmek, hangulatok kifejezése	3
5. Kifejezés, képzőművészet - A művészi közlés, mű és jelentése	2
6. Kifejezés, képzőművészet - korszakok, stílusok	12
<i>Összes óraszám:</i>	<i>34</i>

1. Zeneművek – Énekes anyag

Óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

- Megismer a Népdalaink világa témakörből 8-10 dalt, azok éneklési módját
- Rendszerezi, használja, összegzi eddigi tudását
- Válogatás a tankönyv anyagából és más népzenei anyagokból: Gyöngyösi bordalok (népdalcsokor), Este későn ragyognak a csillagok, Hej, búra, búra, Katonadalok
- Megismer a Műzenei szemelvények és más népek dalai témakörből 3-6 dalt: Válogatás a tankönyv szemelvényeiből: L. van Beethoven: Örömóda eredeti nyelven, J.Haydn: Szerenád, W.A.Mozart: Figaro házassága - Figaro cavatinája, Most pedig vége a szép időknek, Gershwin: Porgy és Bess - Porgy dala, Tolcsvay-Petőfi: Nemzeti dal
- Ballagási dalok
- A megismert dalokat csoportban, kottaképről és emlékezetből szöveggel, a dalok karakteréhez, hangulatához igazítva, helyes tempóban éneklí
- Felismeri, értelmezi a dalokhoz tartozó fogalmakat, népi kifejezéseket

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- 11. osztályban 10-15 dal megismerése
- Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése
- Előadói készségük fejlesztése, a tiszta intonáció, a kifejező átélt éneklés fejlesztése
- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése
- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése, felismerése
- Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében

Fogalmak: Minden korábban szereplő fogalom.

Javasolt tevékenységek

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Éneklés az iskolai kórusban
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projekteken
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása

2. Zeneművek – Zenehallgatási anyag

Óraszám: 9 óra

- Megismerkedik a tanterv zenehallgatási anyagában meghatározott zeneművekkel, zeneszerzőkkel, zenetörténeti háttérrel.
- A zeneművekhez kapcsolódóan megismerkedik a népi hangszerekkel és a klasszikus zenekar hangszercsaládjával, a kóruszólamokkal, a műfajokkal, fogalmakkal, ezeket felismeri, megnevezi.
- Zenehallgatási anyag - 9. o.
 - Szerelem, barátság: W.A.Mozart: Requiem, W.A.Mozart: Szöktetés a szerájból, W.A.Mozart: Figaro házassága - Figaro cavatinája, Most pedig vége a szép időnek, J. Haydn: Szerenád, Gershwin: Porgy és Bess - Porgy dala
 - Zeneművek és a történelem: Erkel Ferenc: Hunyadi László - Meghalt a cselszövő, Palotás
 - Zeneművek és az irodalom: Tolcsvay-Petőfi: Nemzeti dal
 - Életképek: J. S Bach.: h-moll szvit – részletek
 - Szemelvények a magyar zenetörténetből, a könnyűzene klasszikusaiból: Bartók Béla: Concerto – II. tétel, Párok játéka, Allegro barbaro, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus- részletek, Presser-Zorán: Apám hitte

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása
- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban
- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése

Fogalmak: Mikrokozmosz, Kodály-módszer, szvit, vokális műfajok, opera, dzsessz opera

Javasolt tevékenységek

- Részvétel hangversenyeken, amennyiben lehetséges
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Az AMADEUS c. film megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről

- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

3. Komplex készségfejlesztés

Óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények

- A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, tudását tudja alkalmazni
- Az augmentáció és diminúció használatának megismerése, önálló alkalmazása
- A törzshangok és a módosított hangok szerepének elmélyítése
- A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban
- A zenei formaérzék fejlesztése

Fogalmak: Augmentáció, diminúció

Javasolt tevékenységek

- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- Ritmikai játékok
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

4. Kifejezés, képzőművészet - Érzelmek, hangulatok kifejezése

Óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- alkotó és befogadó tevékenységei során érti és komplex módon használja a vizuális nyelv eszközeit;
 - a vizuális megjelenések mintáinak önálló megfigyelése és felismerése által konstrukciókat alkot, e megfigyelések szempontjainak összekapcsolásával definiál és következtet, mindezt társaival együttműködve alkotótevékenységébe is beilleszti;

- adott feladatmegoldás érdekében meglévő vizuális ismeretei között megfelelően szelektál, a további szakszerű információszerzés érdekében adekvátan keres;
- az alkotótevékenység során szerzett tapasztalatait önálló feladatmegoldás során beépíti, és az eredményes feladatmegoldás érdekében szükség szerint továbbfejleszti;
- alkotó feladatmegoldásai során az elraktározott, illetve a folyamatosan újraalkotott belső képeit, képzeiteit szabadon párosítja a felkínált tartalmi elemek és látványok újrafogalmazásakor, amelyet indokolni is tud;
- a vizuális megjelenések elemzése és értelmezése során a befogadó és az alkotó szerepkört egyaránt megismerve reflexióit szemléletesen és szakszerűen fogalmazza meg szövegesen és képi megjelenítéssel is;
- a művészi hatás megértése és magyarázata érdekében összehasonlítja és következtetéseket fogalmaz meg a különböző művészeti ágak kifejezési formáival kapcsolatban;
- adott és választott vizuális művészeti témában önállóan gyűjtött képi és szöveges információk felhasználásával részletesebb helyzetfeltáró, elemző, összehasonlító, projektmunkát végez;
- érti és megkülönbözteti a klasszikus és a modern művészet kultúrtörténeti összetevőit, közlésformáinak azonosságait és különbségeit;
- adott feladatnak megfelelően alkalmazza az analóg és a digitális prezentációs technikákat, illetve az ezekhez kapcsolható álló- és mozgóképi lehetőségeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Látvány megjelenítése egyénileg választott kifejezési szándék (pl. feszültség, figyelemfelhívás, nyugalom) érdekében, a vizuális kifejezés eszközeinek tudatos alkalmazásával (pl. nézőpont, kompozíció, színhasználat, felületkialakítás).
- Szöveges és képi elemek képi kompozícióba rendezése (pl. egymás erősítésével) adott vagy tudatosan választott kifejezési szándék érdekében képzőművészeti példák (pl. dadaizmus, kortárs alkotók) alapján.
- Mű és környezetének elemző vizsgálata több szempont szerint, konkrét művészeti példák alapján (pl. oltárkép, köztéri szobor, installáció, land-art, street art munka).

Fogalmak: Nonfiguratív megjelenítés, vizuális átírás, redukció, absztrakció, kiemelés, kontraszt, kompozíció, parafrázis, komplementer, vizuális narratív hatás, illusztratív hatás, installáció, environment/környezetművészet, fényművészet.

Javasolt tevékenységek

- Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével, saját kifejezési szándék érdekében is.
- Egyéni asszociációkra támaszkodó átírás, fokozás.
- Hagyományos és korszerű vizuális technikák alkalmazása.
- Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.

5. Kifejezés, képzőművészet - A művészi közlés, mű és jelentése

Óraszám: 2 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a látható világ vizuális összefüggéseinek megfigyeléseit ok-okozati viszonyoknak megfelelően rendszerezi;
- alkotó és befogadó tevékenységei során érti és komplex módon használja a vizuális nyelv eszközeit;
- az alkotótevékenység során szerzett tapasztalatait önálló feladatmegoldás során beépíti, és az eredményes feladatmegoldás érdekében szükség szerint továbbfejleszti;
- alkotó feladatmegoldásai során az elraktározott, illetve a folyamatosan újraalkotott belső képeit, képzeiteit szabadon párosítja a felkínált tartalmi elemek és látványok újrafogalmazásakor, amelyet indokolni is tud;
- a vizuális megjelenések elemzése és értelmezése során a befogadó és az alkotó szerepkört egyaránt megismerve reflexióit szemléletesen és szakszerűen fogalmazza meg szövegesen és képi megjelenítéssel is

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A mozgóképi kifejezés eszközeinek (montázs, kameramozgás, képkivágás, nézőpont, világítás, hang és kép kapcsolata) elemzése képzőművészeti példák (pl. videoinstalláció) alapján.
- Vizuális művészeti élmények közvetlen, személyes megtapasztalása (pl. múzeum-, kiállítás-látogatás), az élmények, tapasztalatok szöveges megfogalmazása.

Fogalmak: Portfólió, mozgóképi kifejezőeszköz, video-installáció, múzeum, állandó és időszaki kiállítás.

Javasolt tevékenységek

- Esztétikai minőségek megalapozott értékelése.
- Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.
- Eltérő kultúrák legfontosabb vizuális jellemzőinek összehasonlítása.
- A technikai képalkotás – fotográfia, mozgókép – műtípusainak, kifejezőeszközeinek ismerete, elemzése és képzőművészeti kapcsolódásainak megértése.
- Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.

6. Kifejezés, képzőművészet - korszakok, stílusok

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkotó és befogadó tevékenységei során érti és komplex módon használja a vizuális nyelv eszközeit;
- a vizuális megjelenések mintáinak önálló megfigyelése és felismerése által konstrukciókat alkot, e megfigyelések szempontjainak összekapcsolásával definiál és következtet, mindezt társaival együttműködve alkotótevékenységébe is beilleszti;
- adott feladatmegoldás érdekében meglévő vizuális ismeretei között megfelelően szelektál, a további szakszerű információszerzés érdekében adekvátan keres;

- az alkotótevékenység során szerzett tapasztalatait önálló feladatmegoldás során beépíti, és az eredményes feladatmegoldás érdekében szükség szerint továbbfejleszti;
- alkotó feladatmegoldásai során az elraktározott, illetve a folyamatosan újraalkotott belső képeit, képzeiteit szabadon párosítja a felkínált tartalmi elemek és látványok újrafogalmazásakor, amelyet indokolni is tud;
- a vizuális megjelenések elemzése és értelmezése során a befogadó és az alkotó szerepkört egyaránt megismerve reflexióit szemléletesen és szakszerűen fogalmazza meg szövegesen és képi megjelenítéssel is;
- a művészi hatás megértése és magyarázata érdekében összehasonlít és következtetéseket fogalmaz meg a különböző művészeti ágak kifejezési formáival kapcsolatban;
- adott és választott vizuális művészeti témában önállóan gyűjtött képi és szöveges információk felhasználásával részletesebb helyzetfeltáró, elemző, összehasonlító, projekt munkát végez;
- érti és megkülönbözteti a klasszikus és a modern művészet kultúrtörténeti összetevőit, közlésformáinak azonosságait és különbségeit;
- adott feladatnak megfelelően alkalmazza az analóg és a digitális prezentációs technikákat, illetve az ezekhez kapcsolható álló- és mozgóképi lehetőségeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Művészettörténeti korszakok (pl. ókor, korakeresztény, romanika és gótika, reneszánsz és barokk, klasszicizmus és romantika) műfajokra lebontott részletes összegzése, a legfontosabb stílust meghatározó jegyek pontos megkülönböztetésével.
- A művészetben használt legfontosabb alkotói technikák (pl. egyedi és sokszorosított grafika, olaj vagy vizes alapú festmény) felismerése, a művészi kifejezésben betöltött szerepének elemzése.

Fogalmak: Korszak, korstílus, stílusirányzat, képzőművészeti műfaj, műtípus, magasnyomás, mélynyomás, síknyomás, egyéni stílus

Javasolt tevékenységek

- Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.
- A technikai képalkotás lehetőségeinek elemzése és képzőművészeti kapcsolódásainak megértése.
- Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.